

Inderøy
kommune

Plan for forebygging

0 – 25 år

2023 - 2030 Vedtatt: 06.03.2023

Tegnet av Åsta 6 år

Innhold

1. Innledning	2
Bakgrunn	4
Om plan for forebygging	5
2. Situasjonsanalyse og bakgrunnsdata	4
Hvordan har barn og unge det i Inderøy i dag?	4
Hva sier barn og unge om det å vokse opp i Inderøy?	5
Kartlegging og høringsinnspill fra fagmiljøene i kommunen	6
3. Framtidsbilde	7
Barn og unges eget framtidsbilde	7
Framtidsbilde fra fagmiljøene	8
4. Overordnet mål og satsningsområder	8
Overordnet målsetting og gjennomgående tema	8
Satsningsområder	9
5. Organisering, roller og mandater	10
Tydelige roller og mandater	10
Barnevern	10
Samhandling på tvers	11
Koordinering	12
Tverrfaglige team	12
6. Innsatsområder og tiltak	12
Riktig kompetanse	13
Skape gode møteplasser	14
Felles språk og verktøy	14
Dialog og samhandling med samfunnet	15
Tverrfaglig samarbeid (tverrfaglig team, tydelige mandater og ansvarsområder)	16
7. Kritiske faktorer for å lykkes	17
8. Evaluering, medvirkning og revidering	18
9. Ordliste	18
10. Kommunikasjonsstrategi	18

1. Innledning

Kommunen har en viktig rolle i det forebyggende arbeidet og skal ha en helhetlig tilnærming til forebyggende innsats for barn og unge. Kommunen har også ansvar for at de ulike tjenestene for barnefamilie er godt koordinert¹.

Kommunen skal arbeide etter et omforent barnesyn, handle og ta avgjørelser som er til det beste for barnet².

I Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2033 har Inderøy kommune tre viktige målsettinger for arbeidet med barn og unge:

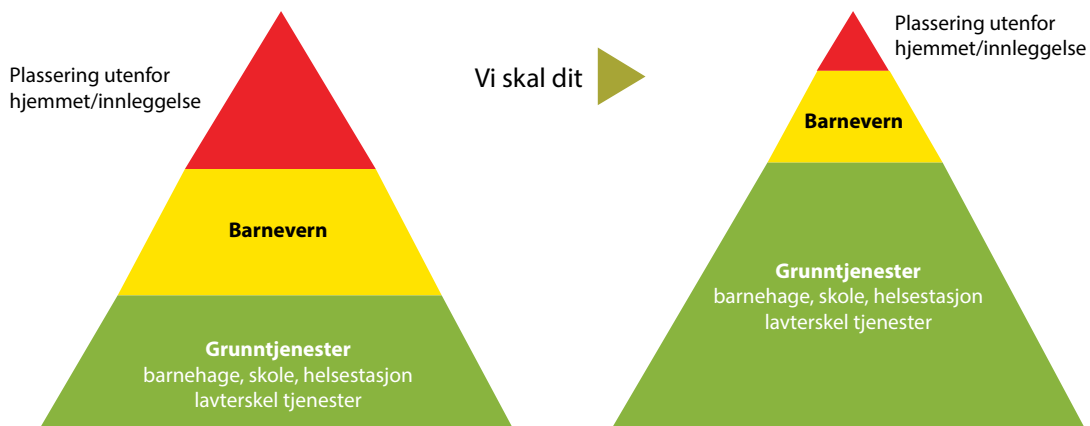
- Ha gode oppvekstvilkår som gir en god barndom, og opplæringstilbud som sikrer at flest mulig gjennomfører videregående opplæring og kommer i arbeid.
- Inderøy skal være den beste kommunen å være ungdom i, med fokus på møteplasser og tilgjengelige voksne som bryr seg.
- Barn og unge opplever mestring, medvirkning og samhörighet, og kommunen bidrar til dette gjennom sine tjenestetilbud i barnehagen, i skolen, i biblioteket, kulturskolen og på fritiden.

De overordnede målsettingene i Kommuneplanens samfunnsdel skal gjenspeiles i kommunens tjenestetilbud og arbeid med barn og unge.

Bakgrunn

I tillegg til ny Lov om barneverntjenester (2018), trådte barnevernreformen i kraft 1. januar 2022. Et av målene i barnevernsreformen er at hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov, rettsikkerheten for barn og familier skal bli godt ivaretatt og ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv³.

Målene i barnevernsreformen blir kun oppnådd gjennom endringer i hele oppvekstsektoren og derfor omtales den også som en oppvekstreform⁴. Reformen flytter mer ansvar på barnevernsområdet over fra statlig til kommunalt nivå, og skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats i kommunene. Det er en ambisjon at ressurser skal flyttes til lavterskelnivå, og på sikt redusere fosterhjemsplassering og tiltak på rødt nivå.

1 Rundskriv Q-16/2013 - Forebyggende innsats for barn og unge

2 FNs konvensjon om barnets rettigheter

3 <https://ny.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

4 <https://ny.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/barnevernsreformen/hva-er-barnevernsreformen/>

I forbindelse med oppvekstreformen er hele kommunen involvert i å fremme gode oppvekstvilkår for barn og unge. Politikerne i Inderøy kommune har bestilt en plan for kommunens forebyggende arbeid i tråd med §15-1 i den nye Loven om barnevern forankret i Prop. 133L (2020-2021):

Kommunen skal fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier.

Kommunestyret skal vedta en plan for kommunens forebyggende arbeid etter første ledd. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Planen for det forebyggende arbeidet skal inneholde en beskrivelse av:

- overordnede mål og strategier for det helhetlige tjenestetilbudet
- hvordan ansvaret skal fordeles mellom tjenestene
- hvordan oppgaveløsningen skal organiseres
- hvordan ulike tjenester skal samarbeide

Om plan for forebygging

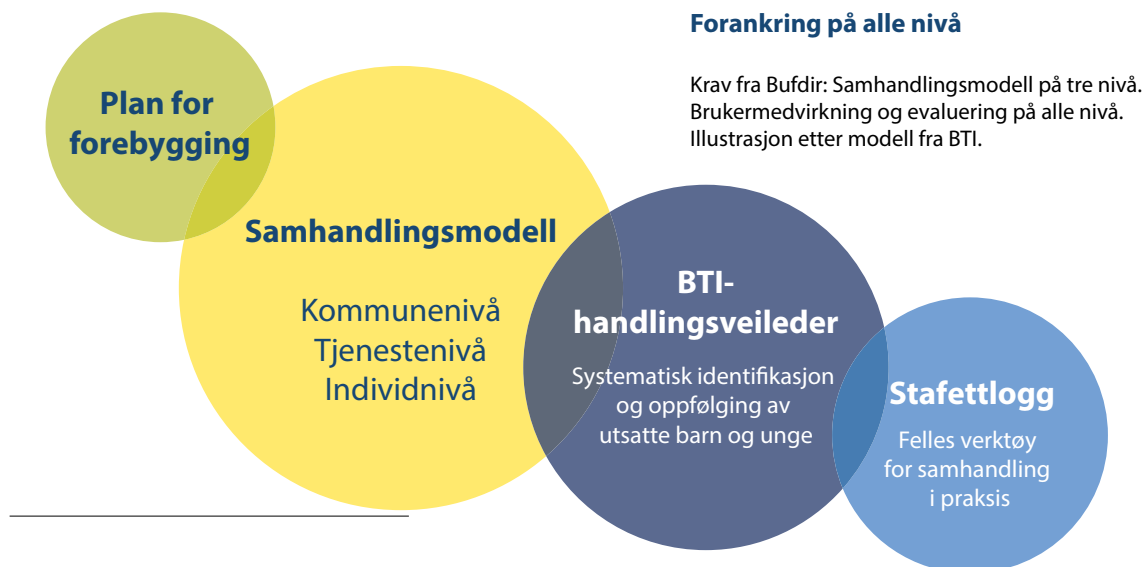
Plan for forebygging skal være et styringsverktøy for kommunens forebyggende arbeid, og må sees i sammenheng med andre planer og satsningsområder i kommunen.

Planen inneholder en situasjonsanalyse med beskrivelse av dagens oppvekstvilkår for barn og unge, barn og unges eget framtidssbilde, målsetting for framtidige oppvekstvilkår og forebyggende arbeid, samt tiltak og innsatsområder. Innsatsområdene i planen har en kortere tidsramme, og bør evalueres og revideres hvert år.

I utarbeidelsen av plan for forebygging er det gjennomført flere arbeidsmøter med tjenestene som er tilknyttet arbeidet med barn og unge i kommunen. I tillegg er det tatt utgangspunkt i data fra både nasjonale undersøkelser og lokale samskapingsprosesser med og barn, unge og voksne i kommunen.

Å arbeide systematisk med forebyggende innsats krever en tydelig ledelse og en tydelig forankring. Plan for forebygging vil gi føringer for hvordan kommunen bør organisere og koordinere tjenestetilbudet og det forebyggende arbeidet.

Arbeidet med forebyggende plan har vært tett knyttet opp mot utvikling av samhandlingsverktøyet BTI, som vil konkretisere nærmere:

2. Situasjonsanalyse og bakgrunnsdata

I dette kapittelet:

- Hvordan har barn og unge det i Inderøy i dag
- Undersøkelser og dialog med barn og unge i Inderøy
- Kartlegging og høringsinnspill fra fagmiljøene i kommunen

Hvordan har barn og unge det i Inderøy i dag?

I 2021 bodde 19 barn i fosterhjem eller institusjon (hvorav 4 er over 18 år).⁵

Folkehelseinstituttet (FHI) sine oppvekstprofiler gir en oversikt over relevant statistikk om barn og deres familier. Ut fra oppvekstprofil for Inderøy 2022 kan vi trekke følgende konklusjoner om lokale utfordringer for ungdommen i Inderøy:⁶

- Mangel på treffsteder
- Livsstilsutfordringer – som høy andel skjermtid, overvekt, søvnproblemer, høy bruk av smertestillende, alkohol

Vi kan også se på KS framtidsspeil 2020 med tilgjengelig statistikk på kommunenivå. KS modellen viser at totalt sett er lavere utenforskap i Inderøy, og at andelen som fullfører utdanning ut over grunnskole er høyere enn resten av landet.⁷

Hva sier barn og unge om det å vokse opp i Inderøy?⁸

Ungdommen beskriver Inderøy som et vakkert og godt sted å vokse opp. De fleste oppgir at de har trygge voksne i hjemmet, og gode venner å snakke med. De har mange muligheter for delta på organiserte fritidstilbud, men de savner likevel enda større variasjon i praktiske estetiske tilbud – både i skole og på fritid, samt flere åpne møteplasser hvor man bare kan være og ikke måtte prestere noe.

Barn og unge uttrykker også et ønske om å bidra selv. De ønsker å ha medbestemmelse og å bidra til et bedre og mer inkluderende samfunn. Jo eldre ungdommene blir, jo tydeligere kommer det fram at manglende transport er begrensende for deltakelse og selvstendighet.

Barna ønsker seg flere ulike aktivitetsanlegg nærmere der de bor. Både barn og ungdom opplever å ha for liten oversikt over tilbud som faktisk finnes i Inderøy.

Hvordan har vi arbeidet sammen med barn og unge?

Inderøy kommune har deltatt i flere utviklingsprosjekter og satsinger de siste to årene, hvor tilbudet til barn og unge har vært fellesnevner, samt barn og unges medvirkning og tverrfaglig samhandling på tvers. Gjennom disse prosjektene har barn og unge tatt en aktiv rolle i å utvikle sitt eget oppvekstmiljø.

Figur 3

5 31.12.21, Tilstandsrapport for Inn-Trøndelag barneverntjeneste 2021
 6 <https://www.fhi.no/tp/oppvekstprofiler/hent-oppvekstprofil/>
 7 <https://www.ks.no/fagomrader/innovasjon/norge-2040/min-kommune/>
 8 Oppsummering fra prosjekter sammen med barn og unge de siste to år.

PROSJEKTER MED BARN OG UNGE

Folkehelseprosjektet Ung i lag⁹ Møtesteder for ungdom. Å sette ungdom i stand til å realisere egne idéer til møteplasser og aktivitet – basert på reell medvirkning og kunnskapsgrunnlag fra Hodebra ABC¹⁰.

ABSOLUTT-programmet¹¹ Et hovedmål med ABSOLUTT-prosjektet i Inderøy har vært å få bedre oversikt og se de ulike satsingene og fagprosjektene i sammenheng. Folkevalgte, administrasjon og ansattrepresentanter fra oppvekst, kultur og helse, representanter fra foreldreutvalg og ungdomsråd har jobba med å utvikle felles kunnskapsgrunnlag og eget oppvekstmiljø.

Ungdomsplan – laget av, om og for ungdom. Ungdomsrådet la fram og fikk vedtatt temaplan for ungdom i juni 2022: Pzst! 3 ting...

Fremtidens kulturskole: Drømmefangst og framtidssafari

Utviklet verktøyet Drømmefangst og Framtidssafari for barn og unges medvirkning, i samarbeid med Steinkjer og Snåsa kommuner. Deltakerne fra frivillige lag og organisasjoner, lokalt næringsliv og har sammen skissert framtidens tilbud til barn og unge i lag (se kap. 3).

Kartlegging og høringsinnspill fra fagmiljøene i kommunen

I 2020 fikk Inderøy kommune tilskudd fra Bufdir, til prosjektet Best i lag for barn og unge, for systematisk identifikasjon og oppdagelse av utsatte barn og unge. Målsettingen var å «kvalitetssikre helhetlig og koordinert innsats for å unngå brudd i oppfølging, og bedre samhandling og tjenester. Barn og familier skal oppleve at de får rett hjelp til rett tid, og på rett sted»¹².

Det ble gjennomført en kartlegging blant medarbeidere i kommunale tjenester og frivilligheten. KORUS Midt gjennomførte kartleggingen, som hadde 260 respondenter fra tjenester som arbeider med barn og unge i kommunen.¹³

Forbedringsområder hentet fra rapporten:

- Samarbeidsmøter: Hva kan de ulike tjenestene bidra med?
- Felles fagdager og kompetanseheving for de som er tette på barna: Risiko- og beskyttelsesfaktorer, tegn og signaler
- Samarbeid og kommunikasjon med heimen/foreldresamarbeid
- Handlingskompetanse på rus, psykisk helse, minoritetsbakgrunn og økonomiske levekårsutfordringer
- Kortere tid fra bekymring til handling og tiltak i mellomtiden
- Bedre tverrfaglig samhandling, tydelige handlingsløyper
- Synlige hjelpetjenester, tilgjengelige, lette og «ufarlige» å kontakte
- Godt forarbeid før henvisning/melding

Kompetanse hos medarbeidere

Medarbeidere har god kunnskap om sosiale vansker, mobbing, lærevansker og psykiske vansker, men mindre kunnskap i å identifisere barn og unge som blir utsatt for seksuelle overgrep, rusproblemer, psykiske vansker hos foresatte, barn som opplever vold i nære relasjoner, samt lite kunnskap om samtale med minoriteter.

Rutiner, profesjonsfellesskap og kompetansemiljø i kommunen

Rapporten viser at de fleste har rutiner for melding om bekymring og handling, mulighet for drøfting av uro og kjennskap til hvor man kan få bistand, men mindre kjennskap til oppfølging av barn som pårørende, lovverk knytta til tvang overfor barn/unge, rusproblemer eller når omsorgsevnen hos foreldre er påvirket.

De største barrierene er likevel for liten tid til å følge opp, redd for å ta feil, og manglende tilbud/tiltak.

⁹ Ung i lag

¹⁰ Hodebra.no

¹¹ ABSOLUTT – oppvekstprogram i Trøndelag (KS)

¹² Best i lag for barn og unge – Bedre tverrfaglig innsats og samhandling i Inderøy.

¹³ Kompetansekartlegging for bedre tverrfaglig innsats og samarbeid, Inderøy 2021

Samarbeid og samhandling

Jevnlige treffpunkt og rutiner for samarbeid, gjensidig informasjon, drøfting og tilstedeværelse i skolen gjør samarbeidet godt. Det oppleves godt samarbeid mellom helsestasjon og skolehelsetjeneste, PPT, familiesenter, fysioterapitjenesten, barnehager, skoler, rus- og psykisk helsetjeneste.

Det er noe utfordringer i samarbeidet mellom barnevern, BUP, PPT, Hab-tjenesten, helsestasjon, barnehage/skole, innvandrertjenesten, NAV, psykisk helse og rus. Årsaken er mangel på faste treffpunkt og fravær på samarbeidsmøter, lite tverrfaglig drøfting, ingen fast kontaktperson og/eller taushetsplikt.

PP-tjenesten

I forbindelse med oppvekstreformen og utarbeiding av Inderøy kommunes plan for forebygging, bestilte kommunestyret en evaluering av den interkommunale PP-tjenesten. I høringsinnspill¹⁴ på rapporten pekes det på mindre tilstedeværelse fra PPT enn tidligere.

De kommunale tjenestene er fornøyd med kvalitet og sakkyndighet, men ønsker PPT mer inn i det stedlige systemarbeidet. Det meldes behov for en forventningsavklaring av hva som ligger i avtalen, og det anbefales å ta stilling til hva innholdet i utviklingsarbeidet i Inderøy skal være knytta til særlig sårbare barn/elever.

Familiesenteret og arbeidet med BTI, identifiseres som gode utgangspunkt for samarbeid og samhandling videre.

3. Framtidsbilde

I dette kapittelet:

- Barn og unges eget framtidsbilde
- Arbeid med barn og unge i 2030 – fagmiljøenes framtidsbilde

FNs barnekonvensjon artikkel 12 sier at barn og unge har rett til å bli hørt i saker som angår dem, og at barns meninger skal tillegges vekt¹⁵.

Barn og unge selv er ekspertene på hvordan det er å være barn/ung, og de vært involvert i samarbeid og samskaping på tvers for å tegne framtidsbilde for barn og unge i Inderøy i 2030.

Barn i barnehagealder har blitt representert ved storforeldremøte. I Drømmefangst¹⁶ deltok barn fra 10-16 år, og i Ung i lag og ungdomsplan deltok barn og ungdom fra 13-19 år.

Barn og unges eget framtidsbilde

«I 2030 er barn og unge i Inderøy med å bestemme hvordan lokalsamfunnet og fritiden er organisert og de har et inkluderende og tilgjengelig fritidstilbud med stor variasjon.» (Drømmefangst, mai 2022¹⁷)

De minste barna trenger¹⁸

- Gode møteplasser for familiene
- Få med de som er vanskelig å nå på grunn av språk eller ressurser
- Trygge voksne som stiller opp for egne og andres barn
- Varierte fritidstilbud for alle

¹⁴ Første skisse til Plan for forebygging i Inderøy og PPT-rapporten lå ute på høring sammen i september 2022.

¹⁵ Barnekonvensjonen (fn.no)*

¹⁶ Se faktaboks i kap. 2

¹⁷ Medvirkningsverktøy for barn og unge utvikla gjennom prosjektet Fremtidens kulturskole og samarbeid med Steinkjer og Snåsa: Kultur i Inn-Trøndelag – på barn og unges premisser (2020-23)

¹⁸ ABSOLUTT-programmet (2020-23), storforeldremøte Inderøybarnehagene (2021)

Ungdom i Inderøy vil:

- Bli sett, hørt og kjørt (mulighet til å delta på aktiviteter og samfunnsliv uavhengig av hvor de bor)¹⁹
- Ha trygge voksne som liker ungdom²⁰
- Møtes med åpenhet, raushet og respekt²¹

Ungdommens råd til de voksne – hvis de voksne skal lykkes må de²²:

- Lytt aktivt (ikke bare høre, men prøve å forstå)
- Involvere og engasjere (alle, gjerne på tvers av alder)
- Tenke kreativt (være åpen for at ting kan gjøres på nye måter)

Framtidsbilde fra fagmiljøene

I 2030 jobber vi knallhardt på grønt nivå. Vi tørr å se, spørre – og handle! Bedre samhandling gir større faglig trygghet for alle, felles ansvar og klare oppgavefordelinger.

Inderøy 2030 er et tverrkulturelt og inkluderende samfunn, hvor innbyggere og kommune skaper framtidens løsninger i lag – med muligheter og tilbud for alle.

Fagmiljøene i Inderøy vil ha:

- et sterkere og mer helhetlig lag rundt barnet – fra unnfangelse til voksen
- tverrfaglig samarbeid og fleksible team med riktig kompetanse som kan møte barn og unge der de er
- god veiledning av foresatte og kolleger
- foreldreveiledning

4. Overordnet mål og satsningsområder

I dette kapittelet:

- Overordnet målsetting og gjennomgående tema
- Satsningsområder

Overordnet målsetting og gjennomgående tema

Som kommuneplanens samfunnsdel beskriver, skal Inderøy være den beste kommunen å vokse opp i, og vi skal være best – i lag. For å lykkes må vi skape helhet i laget rundt barnet, vi må møte barn og unge der de er, og vi må både se, lytte og handle.

Helhet i laget rundt barnet

Vi trenger et sterkt og samkjørt lag rundt barnet, som samarbeider godt og bruker felles kompetanse på tvers for å gi sømløse tjenester til barn, unge og deres familier. Det innebærer god koordinering av kommunens tjenester, avklarte rollefordelinger i samarbeid med andre instanser, og ikke minst god samhandling med heimene.

Når barna har behov for et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, skal barna og deres foreldre slippe å ta ansvar for å koordinere samarbeidet²⁴

Figur: Regjeringen. Basert på figur utarbeidet av 0-24-samarbeidet (<https://0-24-samarbeidet.no/dokumenter/>)

¹⁹ Pzst! 3 ting... Temaplan for ungdom 2022-23, Inderøy kommune

²⁰ Innspill fra folkehelseprosjektet Ung i lag (2020-23)

²¹ Innspill fra folkehelseprosjektet Ung i lag (2020-23)

²² Innspill fra ungdomsrepresentantene, avslutningsamling ABSOLUTT Trøndelag (2020-22)

²³ Innspill fra voksne i tverrfaglig workshop kommunale tjenester (desember 2022), og innspillskveld med frivilligheten (oktober 2022)

²⁴ Meld. St. 6 (2019–2020)

Vi møter barn og unge der de er

FHI gav i 2018 ut en rapport om forebyggende arbeid som understreker at «det forebyggende og helsefremmende arbeidet for å bedre barn og unges psykiske helse må foregå der barn og unge befinner seg, og de viktigste arenaene vil være utenfor helsetjenestene»²⁵.

Vi har alle et ansvar for å ivareta barns rettigheter, og sette barnets beste i sentrum. Barn og unge skal føle seg sett og hørt, erfare at de bidrar i fellesskapet, at de får utvikla sitt potensiale og mestrer livene sine. Vi trenger å møte barn og unge der de er, i sin utvikling, med sine erfaringer og sine behov.

Et formål med barnevernsreformen er å gi barn og unge rett hjelp til rett tid der de bor. Kommunene skal ta et breiere og tyngre ansvar for det forebyggende arbeidet, og må komme tidlig inn. Barn og unge skal få tverrfaglig hjelp og støtte når de trenger det, i størst mulig grad på sin egen arena hvor de kjenner seg trygge – i familien, i barnehagen/skolen, i nærmiljøet.

Vi ser, vi lytter, vi handler

For å lykkes i arbeidet med barn og unge må vi både se, lytte og handle. Kartlegging viser at vi har mye kunnskap om å se og identifisere sårbare barn og unge. Vi har også lært at vi har litt å gå på når det kommer til å oppsøke, spørre og lytte aktivt, prøve å forstå, og anerkjenne at barn og unge har verdifull innsikt som også kan lære voksne og kommunen noe.

For å kunne handle riktig trenger vi flere felles tiltak i kommunen, som kan settes inn når vi avdekker behov hos barn og unge.

Satsningsområder

Sammen med de tre gjennomgående temaene ovenfor, trengs utvalgte og prioriterte satsningsområder for tiltak fram mot 2030. Satsningsområdene er basert på behovsanalyser og innspill omtalt innledningsvis. Innunder disse satsningsområdene settes det opp innsatsområder for 1-2 år om gangen, som evalueres og rulleres hvert/hvert annet år (se kap. 6).

Prioriterte satsningsområder fram mot 2030:

- Riktig kompetanse
- Skape gode møteplasser
- Felles språk og verktøy
- Dialog og samhandling med samfunnet
- Tverrfaglig samarbeid (tverrfaglig team, tydelige mandater og ansvarsområder)

²⁵ FHI 2018: Barn og unges psykiske helse: Forebyggende og helsefremmende folkehelse tiltak. En kunnskapsoversikt

5. Organisering, roller og mandater

I dette kapittelet:

- Tydelige roller og mandater
- Barnevern
- Samhandling på tvers
- Koordinering
- Tverrfaglige team

Tydelige roller og mandater

Det er mange medarbeidere og tjenester involvert i det forebyggende arbeidet, og i kartleggingen peker flere på at det er utydelig rollefordeling rundt enkelte oppgaver som går på tvers av tjenestene. Roller og oppgaver i samarbeidet skal derfor avklares tidlig for å sikre en effektiv og god prosess.

I rolleavklaringen må det defineres tydelig hvem som har ansvaret for å drive arbeidet framover, hva mandatet og ansvarsområdet er, og hva som er forventningene. Avklaring av roller og mandater i organiseringen av det praktiske arbeidet vil være avgjørende for å lykkes med gjennomføring.

Lederansvar ved fordeling av roller og mandater: I en endringsprosess kan medarbeidere og ledere bli satt på prøve. En viktig lederoppgave ved en endring er å ivareta og gi trygghet til medarbeidere. Trygghet kan gis i form av overkommelige mål, tydeliggjøring av oppgaver, roller og mandater.

Barnevern

Kommunen skal etter barnevernsloven²⁶ ha en barnevernstjeneste som utfører oppgaver etter denne loven. Inderøy kommune samarbeider med Steinkjer kommune om barnevern organisert som interkommunal tjeneste. Inn-Trøndelag barnevernstjeneste vil pr i dag fortsette de samme oppgavene som før reformen. Inderøy kommunes overordnede målsettinger og prioriteringer i forebyggende plan må ligge til grunn for samarbeidsavtaler videre.

Nye oppgaver som kommunen tar over etter reformen, vil følges opp av vår interkommunale barnevernstjeneste:

- Økt ansvar for fosterhjem
- Foreveiledningsprogram atferd når det er aktuelt

Samhandling på tvers

Det er en klar intensjon med reformen, at kommunen skal styrke tidlig innsats og legge inn en større del av innsatsen i grunntjenestene (se figur 1). Det er en ambisjon at ressurser skal flyttes til lavterskelnivå for å styrke tidlig innsats, og på sikt redusere fosterhjems plassering og tiltak på rødt nivå. Det er derfor nødvendig at *alle* tjenester som arbeider med barn og unge og deres familier tydeliggjør sitt forebyggende arbeid og videreutvikler kvaliteten på tidlig innsats – bevisstgjøring av alle ansatte, kommunikasjon med innbyggere og samarbeidspartnere, oppfølging på ledernivå.

Dette arbeidet er allerede i gang gjennom innføring BTI-modellen, med en felles digital handlingsveileder. Samhandlingsmodellen beskriver det forebyggende arbeidet på individnivå, tjenestenivå og kommunenivå.

²⁶ Barnevernsloven, regjeringen.no

I Inderøy har vi et godt etablert tverrfaglig lavterskeltilbud i familiesenteret. Når det tverrfaglige samarbeidet mellom fagmiljøene og dialogen med heimene skal videreutvikles, skal det bygge videre på erfaringer fra familiesenteret.

I kartleggingen er det avdekt behov for å ha flere konkrete tiltak å sette inn. Det er også tatt til orde for at fagmiljøene i større grad bør virke sammen ute i barnehagene og skolene, og kanskje også i heimene – der barn og unge er. Det legges til grunn at de interkommunale samarbeidene styrker kommunens tjenester og overordnede målsettinger.

Hvis vi skal greie å gi barn og foresatte en opplevd sømløshet mellom tjenester, må vi også inkludere samhandling med de mest brukte spesialisttjenestene, som for eksempel BUP. I følge barneombudet etterspør både foresatte og ungdom bedre samarbeid mellom BUP og skolen²⁷.

Koordinering

Vi har mye god kompetanse i kommunen, som kan utnyttes enda bedre ved bedre samhandling på tvers. KORUS-rapporten peker på at samhandlingskulturen skal styrkes bl.a. ved hjelp av god koordinering, felles møtestrukturer, rolleavklaringer og tydelige ansvar.

Det arbeides i 2023 bredt med implementering av BTI som samhandlingsverktøy for bedre samhandling for barn og unge, bedre koordinering av tjenestene og større grad av samhandling. Det er etablert et tverrfaglig nettverk, med fast møtestruktur for felles kompetanseheving, og jevnlig informasjon og koordinering.

For å sikre god koordinering i kommunene, og at ingen faller mellom stoler, er det pålagt kommunene å ha en barnekoordinator²⁸. I Inderøy er denne funksjonen pr i dag lagt til forvaltningstjenesten, og arbeidet med å utarbeide mandat for funksjonen er i gang.

Tverrfaglige team

Alle kartlegginger og undersøkelser peker på behovet for mer tverrfaglig samarbeid og samhandling. Fagmiljøene ønsker å øke den tverrfaglige kompetansen, og tilgang på en felles kompetansebank. Det er bl.a. avdekt behov for større handlingskompetanse på rus, psykisk helse, minoritetsbakgrunn og økonomiske levekårsutfordringer, og for bedre tverrfaglig samhandling med tydelige handlingsløyper. Synlige hjelpetjenester tilstede der barn og unge er, vil gjøre tjenestene mer tilgjengelig, lette og «ufarlige» å kontakte.

For å møte framtidens behov, trenger vi et mer fleksibelt tverrfaglig team lokalt, som kan trå til bredt på et tidlig tidspunkt ved bekymringer for barn og unges omsorgssituasjon eller atferd. Et slikt tiltak har vi ikke pr i dag.

Tegnet av Åsta 6 år

²⁷ Barneombudets rapport (barneombudet.no)

²⁸ Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier

6. Innsatsområder og tiltak

I dette kapittelet:

- Innsatsområder og tiltak med kortere tidsramme

Hva slags kompetanser trenger vi i 2030? Hvordan kan vi få brukt kompetansen vi har på en bedre måte i hele organisasjonen? Hvordan kan vi skape gode møteplasser for alle? Hvordan kan vi sikre god brukermedvirkning og felles forståelse? Hvordan kan vi sikre god samhandling og koordinering?

Riktig kompetanse, skape gode møteplasser, felles språk og verktøy, dialog og samhandling med samfunnet og tverrfaglig samarbeid er våre satsningsområder fram til 2030. Innenfor hvert av disse satsningsområdene er det satt opp forslag til innsatsområder og tiltak som til sammen vil bidra til å nå overordnede mål. Innsatsområder og tiltak vil ha en kortere tidsramme, og vi anbefaler at de igangsettes, evalueres og revideres hvert år.

- ! I denne planen er det gjort et utvalg av tiltak basert på kartlegginger, behov og innspill. Tiltakene er ikke alene dekkende for det forebyggende arbeidet i kommunen, men de vil på sikt vil bidra til at vi når vår overordnede målsetting.

Riktig kompetanse

I kartleggingen har vi avdekt behov for: Kompetanseheving, riktig kompetanse i forhold samfunnsutviklingen²⁹ og framtidens barn og unges behov, spesifikk kompetanse som i dag mangler blant annet barnepsykolog, økt digital kompetanse, større kompetansemiljø.

Innsatsområder med foreslått tidsramme:

Økt digital kompetanse

Se opplæring i sammenheng med å utvikle arbeidsprosesser og kultur hos medarbeidere som understøtter digitalisering.

Tiltak: Implementering av BTI, helhetlig arbeid med BTI som digitalt verktøy og arbeidsprosessene rundt verktøyet.

Tidsramme: 1 år, gjennomføring i 2023

Styrket psykiske helsetjenester for barn og unge

I Inderøy har vi behov for mer tilgang på psykologisk helsetjeneste for barn og familier.

Mål: Styrke tilgjengeligheten til psykiske helsetjenester for barn, unge og familier og sikre gode overganger til/fra BUP

Tiltak: 100% stilling barnepsykolog, legges til helsestasjon, må sees i sammenheng med tverrfaglig team (se under).

Tidsramme: Ikke tidfestet, langsiktig prioritering

²⁹ <https://www.statsforvalteren.no/trondelag/barnehage-og-opplaring/lokal-kompetanseutvikling-i-barnehage-og-grunnsopplaring/kompetanseloftet-for-spesialpedagogikk-og-inkluderende-praksis/>

Kompetanseheving

Øke handlingskompetanse på rus, psykisk helse, minoritetsbakgrunn og økonomiske levekårsutfordringer

Mål: Kompetanseheving for de som er tettest på barna: Risiko- og beskyttelsesfaktorer, tegn og signaler

Tiltak: Felles fagdager, og tverrfaglig samarbeid og veiledning av de som er tettest på barn

Tidsramme: 2023-24

Skape gode møteplasser

Vi skal gi rom for barne- og ungdomskultur – i Barnehage, skole, kulturskole, fritidskultur og lokalsamfunn som arena for barne- og ungdomskultur (jf. Meld. St. 18 (2020-21)³⁰)

I kartleggingen har vi avdekt behov for: Flere møteplasser for de minste barna med foresatte, flere åpne møteplasser for ungdom hvor ungdom bare kan være. Gode møteplasser for samtaler mellom hjelpetjenester og barn med foresatte.

Innsatsområder med foreslått tidsramme:

Flere åpne møteplasser for alle

Behovet for åpne lavterskeltilbud er økende.

Mål: Møte barn og unges behov for åpne møteplasser og gratis aktiviteter hvor alle kan delta uten krav til økonomi, forkunnskaper eller språk

Tiltak: Enda tettere samarbeid med frivilligheten for å skape møteplasser for barn og unge

Tidsramme: I løpet av 2023 (Ung i lag)

Omreisende møteplass

Ungdomskontakten prøver ut konseptet omreisende møteplass med EA ungdomskafé, med toårig prosjektstøtte fra Bufdir.

Mål: Møte ungdomsbehov for møteplasser rundt om i hele kommunen, skyss til og fra åpne arrangement, og tilgang til trygge voksne/ungdomsarbeidere også på den åpne fritidsarenaen

Tiltak: Innarbeide drift av minibuss i kommunens egne driftsbudsjetter

Tidsramme: I løpet av 2023

³⁰ Barne og ungdomskulturmeldinga

Gode møteplasser for familiene og de yngste barna

Foresatte i barnehagene uttrykker behov for inkluderende møteplasser for familiene. Det kommunale foreldreutvalget er en viktig ressurs.

Mål: Tilgang på gode møteplasser for alle, uavhengig av nettverk, språk eller økonomi

Tiltak: Utvikle barnehagene i Inderøy barnehagen som åpen møteplass for familier (utenom åpningstid)

Tidsramme: 2023-24

Felles språk og verktøy

I kartleggingen har vi avdekt behov for: Felles språk og vokabular for medarbeidere, felles verktøy, handlingsløyper og tiltak. Verktøy for samhandling.

Innsatsområder med foreslått tidsramme:

Felles språk og ordliste

Vi har behov for felles forståelse og vokabular (BTI), felles kommunikasjonsverktøy (digital handlingsveileder og stafettlogg).

Mål: God kommunikasjon for riktig hjelp til riktig tid

Tiltak: Alle parter setter seg inn i og bruker BTI-verktøyet aktivt

Tidsramme: 2023

Tiltaksvifte

For å kunne handle riktig ønsker fagmiljøene flere felles tiltak, en større tiltaksvifte for kommunen.

Mål: Etablere og utvide felles tiltaksvifte

Tiltak: Tiltaksviften må utvikles i samarbeid med BTI-nettverket, og gjøres godt kjent.

Tidsramme: 2023

Digitale kommunikasjonskanaler

Det brukes mange ulike fagprogrammer og ulike kommunikasjonskanaler mellom sektorer pr i dag. Vi må definere kanaler for kommunikasjon i det tverrfaglige samarbeidet. God kommunikasjon er avgjørende for å lykkes med samhandling.

Mål: Tydelig og god kommunikasjon mellom sektorene, som bidrar til felles forståelse og klare handlingskjeder

Tiltak: Etablere retningslinjer for bruk av kommunikasjonskanaler i det forebyggende arbeidet.

Tidsramme: I løpet av 2023

Dialog og samhandling med samfunnet

I kartleggingen har vi avdekt at behov for: Felles språk og tilpasset kommunikasjon for brukere, brukermedvirkning. Et sterkere og mer helhetlig lag rundt barnet – fra unnfangelse til voksen.

Innsatsområder med foreslått tidsramme:

Involvering av innbyggerne i tjenesteutvikling

Ved evaluering og videre utvikling av tiltak bør barn og unge medvirke spesielt nettopp fordi barn og unge vet best hvordan det er å være barn og unge. De bør være premissgiverne for videre arbeidet. Foresatte og familienes erfaringer er også viktig å få tak i.

Mål: Vi spør, vi lytter og vi handler

Tiltak: Ungdomsrådet rullerer ungdomsplanen årlig. Drømmefangst gjennomføres minimum hvert andre år, og brukes som grunnlagsmateriale for evaluering av Plan for forebygging og andre relevante planer

Tidsramme: 2023 og 2024

Sette samhandling med storsamfunnet i system

Barn og unge drømmer om å medvirke. De har et sterkt engasjement for et bedre samfunn med fokus på mangfold, miljø og demokrati. Ungdommene ønsker å bidra og mene noe om utviklingen³¹

I Inderøy har tradisjon for å samarbeide med frivilligheten. Man har tro på å løfte fram frivillig arbeid som en ressurs, både for enkeltmennesket og for samfunnet, og slik bidra til rekruttering og folkehelse.

Mål: Inderøy skal være et inkluderende samfunn med aktiviteter for alle

Tiltak: Etablere faste møtepunkt med frivilligheten, bl.a. for gjennomføring av samskappingsprosesser, knytta til aktiviteter for barn og unge

Tidsramme: 2023 (frivillighetsplan)

Familieveiledning

Det aller viktigste laget til barnet er heimen, og spesielt de første årene. Fagmiljøene ønsker også å være del et sterkere og mer helhetlig lag rundt barnet – fra unnfangelse til voksen.

Mål: Trygge foreldrerollen

Tiltak: Videreutvikle tilbudet om foreldreveiledning på helsestasjonen, i samarbeid med barnehage og skole

Tidsramme: 2023-24

³¹ Drømmefangst, en av 7 oppsummerte drømmer

Tverrfaglig samarbeid (tverrfaglig team, tydelige mandater og ansvarsområder)

I kartleggingen har vi avdekt at behov for: Bedre tverrfaglig samarbeid og handlingsløyper, fleksible tverrfaglige team som kan tilpasses barn og unges behov for oppfølging, økt tverrfaglig kompetanse og bedre utnyttelse av allerede etablert tverrfaglig lavterskeltilbud.

Innsatsområder med foreslått tidsramme:

Tverrfaglighet er at en aktivitet drar nytte av innsikt fra mer enn ett fag. Ofte skjer det gjennom samarbeid mellom folk som har utdanning fra ulike fagområder³²

Etablere struktur og arena for samhandling og koordinering av det forebyggende arbeid i kommunen

Alle kommunale og interkommunale tjenester som arbeider med barn og unge må ha arenaer for samhandling og koordinering. Struktur og arena for samhandling selve kjernene i det forebyggende arbeidet, og det må være tydelig hvem som leder samarbeidet. Eierskap, ansvar, mandat og roller må tydeliggjøres. Kan ses i sammenheng med for eksempel BTI-nettverket eller familiesenteret.

Mål: God koordinering av det forebyggende arbeidet

Tiltak: Etablere rutiner og regelmessige samarbeidsmøter både på system- og individnivå som sikrer koordinering av det forebyggende arbeidet. NB! Viktig å se dette i sammenheng med allerede etablerte samarbeid.

Tidsramme: Må etableres i løpet av 2023.

Etablere barnekoordinator

Kommunen har plikten til å tilby³³ barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a. Gjennom oppnevningen av barnekoordinator utpekes hvem som har ansvaret for samordningen av tjenestene til barnet.

Mandat for barnekoordinator bør utarbeides på bakgrunn av lovkrav, behovsanalyser og kartlegging, og samarbeid med tjenestene som blir berørt.

Mål: Godt koordinerte tjenester for barn, unge og familier

Tiltak: Etablere barnekoordinator, definere ansvar og mandant, gjøre kjent

Tidsramme: 2023

Etablere et tverrfaglig ambulerende team

For å møte framtidens behov, trenger vi et mer fleksibelt tverrfaglig team lokalt, som kan trå til bredt på et tidlig tidspunkt ved bekymringer for barn og unges omsorgssituasjon eller atferd.

Mål: Synlige hjelpetjenester til stede der barn og unge er

Tiltak: Etablere tverrfaglig ambulerende team

Tidsramme: 2023

³² <https://snl.no/tverrfaglighet>

³³ Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier

7. Kritiske faktorer for å lykkes

I dette kapitlet:

- Kritiske faktorer for å lykkes

1. Tydelig mandat, rolle- og oppgavefordeling

Det er mange tjenester involvert i det forebyggende arbeidet, og den største risikoen i det forebyggende arbeidet vil være uklar rolle- og oppgavefordeling. Tydelige ansvarsområder, rollefordeling og mandat er en derfor kritisk faktor for å lykkes.

2. Kultur for felles ansvar

En annen utfordring kan være sprikende forståelse og holdninger. Det er viktig å trygge fagmiljøene og respektere hverandres kompetanse, i tillegg til å arbeide med felles holdninger, arbeidsprosesser og egen kultur, slik at vi unngår å vente på at andre skal ta ansvar. Vi må unngå ryggen-fri-holdninger.

3. Tydelige interkommunale avtaler

Uklarhet mellom kommune og interkommunale tjenester kan føre til at enkelte saker ikke fanges opp eller at tidsbruken fra kontakt til handling blir lang. Tydelige interkommunale avtaler med oppgavefordeling og ansvar vil være viktig for å sikre at alle saker følges opp effektivt og av riktig tjeneste.

4. Kompetanse

En risikofaktor er manglende kompetanse, og eller manglende tro på egen kompetanse. Begge deler kan føre til at en medarbeider ikke handler, men avventer. Den første tiden etter at det har oppstått en bekymring eller etter at et barn eller en foresatt har tatt kontakt, kan være kritisk. For å ta riktig valg ved en bekymring og for å gjennomføre tiltak som virker, til riktig tid er vi avhengig av riktig og god kompetanse i organisasjonen.

5. Tiltak

For få, eller for utydelige tiltak kan også være en risiko. Kommunen bør ha en tiltaksvifte som viser hva kommunen kan tilby av tiltak og hvor. Kommunen må ha gode tilbud og tiltak for alle, over hele kommunen. Vi trenger også kompetanse rundt tiltak som virker.

6. Kommunikasjon

Kommunikasjon er avgjørende i samarbeid og gruppeprosesser. Med utydelig intern kommunikasjon, feil bruk av kommunikasjonskanaler eller mangel på deling av informasjon vil vi ikke lykkes med arbeid som krever samarbeid mellom flere tjenester. Flere av tjenestene i samarbeidet er lokalisert på forskjellige steder i kommunen og det er avgjørende at vi kjenner våre kommunikasjonskanaler, hvordan de skal brukes og hvilke målgrupper vi har. For å lykkes med samarbeid bør vi også arbeide med å skape en god møtekultur.

8. Evaluering, medvirkning og revidering

I dette kapitlet:

- Kort om evaluering og revidering av planen

Overordnet målsetting er gjeldende frem til planens utløp i 2030.

Satsningsområdene er også gjeldende frem til 2030, men de innehar kortere innsatsområder med tiltak som skal gjennomføres i henhold til oppgitt tidsramme.

Effekt av innsatsområder og tiltak måles, evalueres og revideres årlig. Ved evaluering skal innbyggere, barn og familier, og berørte tjenester involveres.

Vi skal evaluere og revidere planen sammen med innbyggerne og tjenestene i kommunen:

Brukermedvirkning vil bidra til å sikre riktig tjenester, med ressurser på riktig sted – i dette tilfelles, for barn og unge (Ellingsen, Eriksson, Kvitting, 2022)³⁴.

Et eksempel på brukermedvirkning i Inderøy er folkehelseprosjektet Ung i lag, hvor flere unge frivillige kommet til, og bidratt til å skape nye aktiviteter og åpne møteplasser for ungdom. Involvering og eierskap gjennom hele prosessen, fra behovsanalyser, til planlegging og gjennomføring, har vært en viktig suksessfaktor (Frivillighetsplan, 2022).

– Sett av tid til å snakke med oss om hvordan vi har det på skolen og hvordan vi vil at folk skal være mot hverandre! fra ungdomsplan

9. ORDLISTE

BUP Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

NAV Arbeids- og velferdsforvaltningen

BTI Bedre Tverrfaglig Innsats

PPT/PP-tjenesten Pedagogisk-psykologisk tjeneste

10. KOMMUNIKASJONSSTRATEGI

Kommunikasjonsstrategien skal inneholde interne kommunikasjonstiltak som underbygger, og formidler plan for forebygging, vedtatte innsatsområder og tiltak. Det skal også gjennomføres eksterne kampanjer rettet mot innbyggere.

Strategien skal være et internt dokument. Den utformes og tas i bruk etter vedtatt plan for forebygging.

³⁴ Ellingsen, Eriksson, Kvitting. (2022.) *Brukerorientert ledelse i offentlig sektor*. Gyldendal.